

สาระสำคัญของกฎบัตรอาเซียน

กฎบัตรอาเซียนประกอบด้วยข้อบทต่างๆ จำนวน 13 หมวด 55 ข้อย่อย รวมทั้งวรรคอารั้มบทหรือวรรคเกริ่นนำที่ระบุถึงความเป็นมาของอาเซียนและเหตุผลในการจัดทำกฎบัตรฯ และการย้ำเจตนารมณ์ในการสร้างประชาคมอาเซียน โดยข้อบทที่สำคัญของกฎบัตรฯ สรุปได้ ดังนี้

- เป้าหมายและหลักการ (หมวดที่ 1) – ระบุเป้าหมายและหลักการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสมาชิก อาทิ เป้าหมายการส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพ ความสามารถในการแข่งขันของภูมิภาค ความกินดีอยู่ดีของประชาชน การลดช่องของการพัฒนา การเคารพสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมประชาธิปไตย การส่งเสริมความร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และการสร้างความรู้สึกร่วมกันในการเป็นอาเซียน ส่วนหลักการ ได้แก่ การเคารพอำนาจอธิปไตย การไม่แทรกแซงกิจการภายใน และการเคารพในความแตกต่างของกันและกัน เป็นต้น

- องค์กรของอาเซียน (หมวดที่ 4) – ระบุถึงอำนาจและหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ของอาเซียน อาทิ (1) ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ซึ่งจะเป็นองค์กรสูงสุดในการกำหนดนโยบาย โดยมีการประชุมปีละ 2 ครั้ง (2) คณะมนตรีประสานงานอาเซียน ซึ่งมีรัฐมนตรีต่างประเทศของแต่ละประเทศ เป็นสมาชิก มีหน้าที่ประสานงานระหว่าง 3 เสาหลักของการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (3) คณะมนตรีประชาคมอาเซียนสำหรับ 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน ซึ่งมีทำหน้าที่ประสานงานและติดตามการดำเนินงานเพื่อจัดตั้งประชาคมอาเซียนในแต่ละเสาหลัก (4) เลขาธิการอาเซียน ซึ่งจะมียุทธศาสตร์มากขึ้นโดยจะมียุทธศาสตร์ในการสอดส่องและรายงานการปฏิบัติตามความตกลงของประเทศสมาชิก และสนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างองค์กรของอาเซียนกับภาคประชาสังคม (5) คณะผู้แทนถาวรประจำอาเซียน ซึ่งมีหน้าที่ในการสนับสนุนการทำงานของคณะมนตรีประชาคมอาเซียน และ (6) องค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียน การซึ่งจะถือเป็นครั้งแรกที่อาเซียนมีองค์กรเฉพาะที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการปกป้องและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของประเทศสมาชิกอาเซียน

- องค์กรที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน (หมวดที่ 5)– เช่น องค์กรรัฐสภาอาเซียน องค์กรภาคธุรกิจ องค์กรภาคประชาสังคมที่ได้รับการรับรองโดยอาเซียน และกลุ่มนักวิชาการและองค์กรด้านการศึกษา

- กระบวนการตัดสินใจ (หมวดที่ 7)– หลักทั่วไปคือ ฉันทามติ แต่มีข้อยกเว้นในกรณีที่ไม่สามารถหาฉันทามติได้ อาทิ การส่งเรื่องต่อให้ผู้นำตัดสินใจต่อไป

- การระงับข้อพิพาท (หมวดที่ 8)– กำหนดรายละเอียดของกลไกการระงับข้อพิพาทในระดับต่างๆ อาทิ การให้ใช้การปรึกษาหารือและการเจรจาระหว่างคู่พิพาทเป็นอันดับแรก การให้ประธานอาเซียนหรือเลขาธิการอาเซียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยได้หากคู่พิพาทร้องขอ และการให้ที่ประชุมสุดยอดเป็นผู้หาข้อยุติกรณีพิพาท

- อัตลักษณ์และสัญลักษณ์ของอาเซียน (หมวดที่ 11)– ให้อาเซียนส่งเสริมความรู้สึกของประชาชนในการเป็นเจ้าของอาเซียนร่วมกัน หรือที่เรียกว่า อัตลักษณ์ของอาเซียน และกำหนดรายละเอียดของสัญลักษณ์ของอาเซียน อาทิ ธง และเพลงอาเซียน

- ความสัมพันธ์กับภายนอก (หมวดที่ 12)– ระบุถึงหลักการและกลไกในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศภายนอกภูมิภาคอาเซียน เช่น การกำหนดให้อาเซียนเป็นผู้ผลักดันหลักในการรวมกลุ่มระดับภูมิภาคที่อาเซียนเป็นผู้ริเริ่มขึ้น และการกำหนดหน้าที่ของผู้ประสานงานกับประเทศคู่เจรจา
-